

**Дивовижний світ довкола
У світі науки і відкриттів**

Урок 77. За Володимиром Уткіним «Рослини-мандрівники». Міні-дослідження «Звідки походять рослини?».

Мета. Ознайомити учнів з розділом «Дивовижний світ довкола», його структурою; ознайомити з твором Володимира Уткіна «Рослини-мандрівники»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бажання вчитися, пізнавальний інтерес.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

Слухання пісні «Ходить гарбуз».

— Чи доводилося вам чути цю пісню? Що ви з неї довідалися? Чи справді усі городні культури родичі?

— Відповіді на ці та інші запитання ми спробуємо з'ясувати сьогодні на уроці.

II. Основна частина.

1. Робота над текстом Володимира Уткіна «Рослини-мандрівники». (с.103-104)

- Щоденні 5. Збагачую свій словниковий запас.

Ботаніка — наука про рослини.

- Щоденні 5. Читаю для себе. Технологія «INSERT».

Учні самостійно перечитують статтю. На берегах підручника ставлять олівцем позначки:

«v» — знайома інформація (я це вже знаю);

«!» — нова для мене інформація;

«?» — я думав / думала про це інакше;

«+» — про це хотілося б дізнатися більше.

Після читання учні заповнюють відповідні колонки таблиці, куди вписують речення (фрази або слова), до яких вони поставили позначки. Обговорюють свій вибір у групах.

v	!	?	+

— Що вас найбільше здивувало у статті?

Виконання завдань, поданих після тексту (с.104).

- Щоденні 5. Читаю для когось.

Учні почергово читають текст по одному абзацу.

- Робота в парах. Вправа «Дуель».

Учні задають один одному запитання за змістом прочитаного.

2. Добір заголовків до тексту.

— Поміркуйте, які ще заголовки можна дібрати до прочитаного тексту?

3. Робота з ілюстрацією.

— До якої частини розповіді художники намалювали ілюстрацію? Прочитайте. Розкажіть, якими ілюстраціями ви б доповнили текст.

4. Міні-дослідження «Звідки походять рослини?». Складання усного висловлювання.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

2. Домашнє завдання.

Знайти розповідь у додаткових джерелах про походження однієї з рослин, які вирощуються зараз на присадибних ділянках.

Урок 78. Діагностична робота. Робота з літературним твором.

Мета. Перевірити в учнів рівень сформованості умінь працювати з літературним твором, розширити словниковий запас учнів; розвивати самостійність, уважність, вміння робити висновки, розвивати творчу уяву, фантазію учнів, монологічне мовлення, мислення; виховувати самостійність, наполегливість.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.**

1. *Емоційне налаштування.*
2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Повідомлення теми і мети уроку.*
2. *Проведення контрольної роботи. Робота з літературним твором *.*

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.**

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Чи усі завдання виконали?
- Які завдання були простими? Виконання яких завдань викликало труднощі?
- Як можна використовувати отримані на уроці знання в майбутньому?
- Чи сподобався вам урок?

2. Вправа «Відкрита трибуна».

- Сьогодні я...
- Для мене було складно...
- Я хотів би / хотіла б надалі ...

Вчитель дякує класу за роботу.

*** Робота виконується за посібником:**

Читання: діагностичні роботи. 4 клас/А.Савчук, Г.Сапун – Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. – 56 с.

Урок 79. Яків Михлик «Мандри по дну морському». Створення фотоколажу за власним задумом.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Якова Михлика «Мандри по дну морському»; вчити виділяти головне, аналізувати риси характеру персонажа; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати інтерес до вивчення навколишнього світу.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Вправа «Дешифрувальник».

— Розшифруйте слова за поданими кодами.

	а	б	в	г	д	код
1	м	е	я	л	а	Код 1. 1а, 3б, 2в, 1г, 3г
2	г	о	ш	к	ч	Код 2. 2а, 1б, 2б, 1г, 2б, 2а, 3г, 1в
3	п	у	а	і	р	Код 3. 2д, 1б, 3д, 1б, 3а, 1д, 2а, 2г, 3в

Учні розшифровують слова *мушлі, геологія, черепашка*

— Що об'єднує розшифровані слова? Чи є слова з подібним значенням?

— Яке слово для вас є новим? Чи знаєте ви його значення? Де можна дізнатися значення незрозумілих слів?

II. Основна частина.

1. Робота із заголовком оповідання Якова Михлика.

2. Робота над оповіданням Якова Михлика «Мандри по дну морському» (с.105-106)

- Щоденні 5. Читаю для себе.

Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача» (за вже відомим зразком).

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 106.
- Вправа «Магічний кубик».

•	Яка частина оповідання тобі сподобалася найбільше?
• •	Про що це оповідання?
• • •	Що нового ти дізнався / дізналася з оповідання?
• • • •	Що з прочитаного тобі найбільше запам'яталися?
• • • • • •	Які запитання ти хочеш поставити головному персонажу?
• • • • • •	Над чим варто задуматися після читання оповідання?

3. Створення фотоколажу за власним задумом.

4. Робота над створенням лепбука «Мандруємо планетою».

Орієнтовні рубрики:

Фестивалі снігу і льоду у світі.

Музеї під відкритим небом планети.

10 найбільш незвичайних місць світу.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Три — два — один».

Назвати *три факти*, які були новими, цікавими, несподіваними на уроці.

Назвати *два факти*, які здалися нецікавими, некорисними, або вже були відомі учням.

Назвати *один факт*, який хотілось би вивчити детальніше, поглибити знання.

2. Домашнє завдання.

Переказати оповідання від імені Володі.

Урок 80. Урок позакласного читання «Цікавинки природи».

Мета. Поглибити знання учнів про твори різних жанрів; формувати навички свідомого виразного читання, особистісного спілкування і спілкування у групах; удосконалити вміння характеризувати прочитане, визначати головну думку творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, пам'ять, увагу, вміння висловлювати оцінні судження, зв'язне мовлення. Виховувати інтерес до читання.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності.****II. Основна частина.****1. Вправа інтерв'ю.**

- Що таке цікавинка?
- Що вас найбільше цікавить?
- Звідки можна більше дізнатися про речі, які вас цікавлять?

2. Робота з виставкою книг.

- Які книжки ви бачите на виставці?
- Які книжки вам знайомі?
- Розподіліть книги на дві групи: збірки та окремі твори.
- Розгляньте книги, визначте, які вам хотілося б прочитати. Поясніть, як ви обираєте книгу для читання: за заголовком, за ілюстраціями, за обсягом творів чи ще за якимись ознаками.

3. Обговорення прочитаних творів**4. Читання та обговорення нових творів.**

Гра «Рибки». Самостійне мовчазне читання оповідання Майка Йогансена «Жук-водолюб і таргани» учнями.

- Чи доводилося вам спостерігати за жуками?
- Чи варто забирати жуків та інших тварин додому? Чому?
- Чи можна хлопчиків назвати дослідниками?
- Складіть поради для хлопчиків щодо поводження з тваринами.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія. Вправа «Казкова скринька».**

- Чи справилися ваші очікування від уроку?
- Учні називають (складають в скриньку) свої враження від уроку.

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Природа потребує допомоги».

ЖУК-ВОДОЛЮБ І ТАРГАНИ

По дорозі повз жук. Великий та чорний.

Іван глянув і сказав:

— Це жук-водолюб. Він любить воду.

Це він залетів сюди з Комишуватого озера. Подивлюсь, як він буде жити у мене в хаті.

Іван забрав жука. Жук був немов чорна ложка, гладкий і блискучий. Вуса він сховав, бо злякався, чи не смикне Іван його за ті вуса. На череві в нього був гострий такий шпичак, як голка.

Іван приніс жука, налив води в банку, вкинув туди пару камінців — буде йому хата — і пустив жука. Жук трохи посидів і ринув на дно. Там він заповз під камінь і причаївся. Сидить і стриже вусами — що воно далі буде.

Цей жук трави не їсть. Йому треба м'яса. Може, йому згодиться тарганяче м'ясо?

Іван піймав таргана і вкинув у банку. Одразу тарганові стало мокро, і він швиденько узявся плавати, щоб впливти на сухе.

Купався він, купався, та нікуди податись — навкруги скло, ще й слизьке.

Тим часом жук, прудивши вусом, побачив, що вгорі вода гуляє і щось нагнало хвилю. Треба глянути, хто каламутить воду. Отже, водолюб вплив, ухопив таргана і поволік його до себе під камінь.

Довго не видно було нічого, аж ось впливло. Виринула тарганяча шкура. Значить, жук з'їв таргана, а шкурку пустив.

Іван наловив ще тарганів і понапустив їх у банку.

Жук поїв їх з троє і більше не виринав. Сидів під каменем.

Коли стемніло і всі вже полягали спати, щось як загуде: ж-ж-ж-цок! Тоді знову тихо. Ж-ж-ж-цок! То жук вилетів з банки й літав по хаті. Зачепиться об щось і впаде. Літав, літав, озера не знайшов і знов повернувся в банку. Там ще повечеряв парою тарганів і затих.

Так він жив у Івана днів зо три. Але однієї ночі надібав він одчинене вікно і подався геть, на Комишувате озеро.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20220109203153/https://tales.org.ua/zhuk-vodoliub-i-tarhany/>

Урок 81. Анатолій Давидов «У зимовому лісі» (уривок з повісті «Березовий сік»). Визначення стилю тексту.

Мета. Ознайомити учнів з уривком повісті Анатолія Давидова «У зимовому лісі»; вчити виділяти головне, аналізувати сюжет оповідання; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бажання вивчати та берегти природу рідного краю.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Пригадайте, що таке повість. Чим вона відрізняється від оповідання? Від казки?
- Які повісті ви читали раніше?

II. Основна частина.

1. Ознайомлення з життєвим і творчим шляхом Анатолія Давидова (с.106).

2. Робота над уривком повісті Анатолія Давидова «У зимовому лісі» (с. 106-109).

- Робота із заголовком.
 - Прочитайте заголовок.
 - Чи доводилося вам бувати у зимовому лісі? Чим він особливий?
 - Поміркуйте, про що може розповідатися у тексті з таким заголовком.
- Щоденні 5. Читаю для когось.

Робота у групах. Почергове читання уривка повісті по одному абзацу.

Вправа «Дуель». Учні в парах ставлять один одному запитання за змістом прочитаного.

- Удосконалення навичок виразного читання.

Вправа «Кидок — засічка».

Вправа «Диктор телебачення».

- Використання стратегії «Ромашка Блума». Робота у групах.

Орієнтовні запитання:

Просте. Про кого йдеться в повісті?

Уточнююче. Я можу помилитися, але, здається, діти поїхали в зоопарк?

Пояснююче. Чому вчителька вирішила повезти дітей у лісництво?

Творче. Яким ви уявляєте Михайла Хомича?

Оціночне. Чи правильно вчинив Михайл Хомич, коли дозволив зайчику втекти?

Практичне. Що ви порадили б дітям?

- Виконання завдань, поданих після тексту на с. 109.
- Визначення стилю тексту за алгоритмом-підказкою (с.109).
- Який це може бути текст за стилем?

3. Робота з ілюстрацією на с. 108. Вхідження у малюнок.

- Що зображено на малюнку?
- До якої частини тексту художники намалювали ілюстрацію? Прочитайте.
- Де на малюнку ви? Розкажіть що ви бачите, що чуєте, що відчуваєте.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. Домашнє завдання.

Знайти в бібліотеці та прочитати твори Анатолія Давидова.

Урок 82. Анатолій Давидов «У зимовому лісі» (уривок з повісті «Березовий сік»). Створення допису для шкільного сайту.

Мета. Продовжити роботу над текстом Анатолія Давидова «У зимовому лісі»; вчити виділяти головне, аналізувати сюжет оповідання; удосконалити навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бажання вивчати та берегти природу рідного краю.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Продовження роботи над уривком повісті Анатолія Давидова «У зимовому лісі» (с. 106-109).*

- Щоденні 5. Читаю для себе.

Самостійне перечитування тексту.

- Удосконалення навичок виразного читання.

Вправа «Фотограф».

Учні якнайшвидше відшуковують у тексті спроектовані на екран речення.

- Щоденні 5. Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «Попс-формула».

Твердження. Це був пізнавальний день в житті класу.

П (позиція) — Я вважаю, що ...

О (обґрунтування) — Тому що ...

П (приклад) — Я можу довести це на прикладі ...

С (судження) — Виходячи з цього, я роблю висновок про те, що ...

2. *Поділ тексту на частини. Добір заголовків до частин.*

3. *Творчий переказ тексту (від імені одного з персонажів).*

4. *Робота з в групах.*

Створення буклета / Написання допису для шкільного сайту (на вибір).

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія.*

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

2. *Вправа «Карусель»(Робота у великих групах).*

Усі учні утворюють два кола — внутрішнє (нерухоме) та зовнішнє (рухоме) — за принципом каруселі обличчям одне до одного. За сигналами вчителя вони пересуваються на одне місце, виконуючи такі завдання:

- розповісти один одному, що було цікавого на уроці;
- обговорити з новим партнером, що відбулося у групі.

3. *Домашнє завдання.*

Складання пам'ятки «Допоможемо тваринам узимку».

Урок 83. Наталія Клевцова «На ставку». Переказ тексту від імені персонажа.

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Наталії Клевцової «На ставку»; вчити виділяти головне; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бажання допомагати тваринам.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності.****II. Основна частина.****1. Робота над оповіданням Наталії Клевцової «На ставку» (текст на картках).**

Щоденні 5. Читаю для себе.

- Стратегія «Щоденник подвійних нотаток».

Учні самостійно мовчки читають текст оповідання. Під час читання записують у першу колонку таблиці цитати, фрази, які на них справили найбільше враження (викликали схвалення чи, навпаки, непорозуміння / протест). У другій колонці пояснюють, які думки та асоціації викликала записана цитата / фраза, про що вона змушує замислитись, пояснює вчинки.

Фраза з тексту	Мої міркування (Чому саме ця цитата обрана? Про що вона змушує замислитись?)

— Чи сподобалося вам, як закінчилось оповідання?

- Щоденні 5. Читаю для когось.

Робота у парах. Почергове читання тексту по одному абзацу.

- Діалог «Учень — учень».

— Попрацюйте в парах. Один учень ставить три запитання за змістом оповідання інший відповідає.

Відтак обмінюється ролями. Визначте найцікавіше запитання.

2. Вправи на удосконалення читацьких навичок.

- Вправа «Розвідники».

— Скільки у тексті окличних речень?

— Скільки у тексті питальних речень?

- Вправа «Фотограф».

Учитель проектує на екран початок речення, учні запам'ятовують його, відшукують у тексті, читають повністю.

III. Заключна частина.**1. Рефлексія.**

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Які висновки ви зробили для себе після уроку?

2. Домашнє завдання.

Скласти продовження історії.

НА СТАВКУ

Після школи хлопці вирішили побігти до ставка.

— Можна буде поковзати, — вигукнув Матвій. Холодний вітер розкуйовдив його волосся.

— Наввипередки, — крикнув Тарас і хлопці побігли.

Першим прибіг Павло і глянув на воду. Ставок виблискував на сонці, мов дзеркало. Крига була ще тонкою, морозу тільки два градуси, куди ж кататись.

— Хлопці, відбій.

Матвій топнув ногою по льоду, під ногою хлюпнуло.

— Проламається...

— Матвію, ну що ти таке кажеш. Будуть ще Йорданські морози, замерзне.

Тарас і Матвій повернули назад, хотіли додому.

— Хлопці, ви чули? — Павло ще не відійшов, напружено вдивлявся.

Сутінки опустились на землю. Швидко вечоріло. Та хтось ніби кликав хлопця. Друзі повернулись і вже втрюх придивлялись та прислухались. Берег був нерівний, між кущем та водою щось каламутилось. Он, там! Хлопчик побачив малого цуцика, який бовтається у воді. Всім тілом він боровся за своє життя. Лапки били по кризі, він не міг вибратись.

Павло підбіг, вступив у воду, ухопив цуценя. Воно тремтіло від холоду і раділо, що врятоване. Швидким кроком хлопці побігли додому — грітисся.

Недаремно прийшли на ставок!

Джерело: <https://web.archive.org/web/20220125132227/https://kazka.in/fairytales/natalia-klevtsova/na-stavku.html>

Урок 84. Оксана Шамрай «Джин». Створення презентації/фотоколажу (на вибір).

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Оксани Шамрай «Джин»; вчити виділяти головне, визначати головну думку оповідання, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності дітей зв'язне мовлення. Виховувати любов до тварин.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності.****II. Основна частина.****1. Робота над оповіданням Оксани Шамрай «Джин» (с.109-111).**

- Робота із заголовком. Вправа «Передбачення».

— Як ви думаєте, який за жанром може бути цей текст? Поміркуйте, про які події йтиметься в тексті (реальні чи вигадані).

- Щоденні 5. Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса читають оповідання.

- Вправа «Дуель».

Учні ставлять один одному запитання за змістом прочитаного вірша.

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 111.
- Вправи на удосконалення читацьких навичок.
- Вправа «Хвилі».

Учитель задає тон і темп читання. Текст оповідання читають так, ніби хвиля прибивається до берега і відходить від нього: тихо — голосніше — голосно — тихіше — тихо — голосніше.

- Вправа «Диктор телебачення».

Учні читають текст оповідання, періодично відриваючи погляд, щоб подивитися на глядачів.

- Вправа «Стоп — старт».

«Старт» — читати якнайшвидше, «стоп» — зупинитися і відпочити.

2. Робота з ілюстрацією. Вхідження в малюнок.

- Що зображено на малюнку на с. 110-111?
- Де на малюнках ви? Розкажіть про свої відчуття.
- Який малюнок намалювали б ви?
- Які кольори переважатимуть у вашій картині?
- Що буде основним фоном?

3. Робота в малих групах. Створення презентації/фотоколажу (на вибір).**III. Заключна частина.****1. Рефлексія.**

- Чи справдилися ваші очікування від уроку?
- Які емоції охоплювали вас протягом уроку?
- Що вас здивувало?

2. Вправа «Три — два — один».

Назвати (записати) три факти, які були новими, цікавими, несподіваними на уроці.

Назвати (записати) два факти, які здалися нецікавими, некорисними, або вже були відомі учням.

Назвати (записати) один факт, який хотілось би вивчити детальніше, поглибити знання.

3. Домашнє завдання.

Виконати завдання на вибір.

- Скласти розповідь «Якби я зустрів справжнього Джина».
- Намалювати ілюстрацію до твору.

Урок 85. Ірина Андріївська «Якщо когось приручив...».

Мета. Ознайомити учнів з оповіданням Ірини Андріївської «Якщо когось приручив...»; вчити виділяти у тексті головне, визначати риси характеру персонажів, давати оцінку вчинкам персонажів; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бережливе ставлення до природи, повагу до старших.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Мотивація навчальної діяльності.

- Пригадайте, яке оповідання ми читали на попередньому уроці.
- Хто автор / авторка твору?
- Який заголовок прочитаного розділу оповідання?
- Прочитайте заголовок наступного твору. Як ви гадаєте, про що в ньому ітиметься?

II. Основна частина.

1. Робота над оповіданням Ірини Андріївської «Якщо когось приручив...» (112-114).

- Щоденні 5. Слухаю і розумію.

Підготовлені учні виразно читають частину оповідання до слів «...і підсунув до Луки тарілочку з печивом» на с.113. Учитель цікавиться, який настрій учнів після слухання та які у них виникли емоції.

- Щоденні 5. Читаю для себе.

Учні самостійно упівголоса перечитують частину оповідання.

- Яким ви уявили Луку? А яким пана Максима?
- Як ви розумієте виділені словосполучення? Поясніть.

- Щоденні 5. Читаю для когось.

Учні в парах дочитують упівголоса оповідання до кінця.

- Вибіркове читання.

- Прочитайте, через що трапилося усе, що описано в оповіданні.
- Прочитайте, якою була квартира пана Максима.
- Прочитайте, чому Лука вирішив забрати Рекса собі.
- Прочитайте, на яких умовах батьки дозволили Луці залишити у себе пса.
- Прочитайте, чи просто було хлопчикові доглядати за Рексом.

2. Розвиток зв'язного мовлення.

Щоденні 5. Висловлююся за змістом прочитаного.

Метод «Прес».

- Висловтеся щодо вчинку персонажа. Починайте свої міркування за зразком:

*Я схвалюю / я засуджую вчинок Луки (пана Максима). Я вважаю, що..., тому що... .
Наприклад, Отже, ... (зроби висновок).*

III. Заключна частина.

1. Рефлексія. Вправа «Сходинок успіху».

Учитель пропонує учням оцінити свою роботу на уроці й позначити смайликом на сходинці відповідного кольору: зелений — мені все вдалося; жовтий — я задоволений / задоволена своєю роботою; блакитний — на жаль, не все вдалося; помаранчевий — я старався /старалася; синій — деякі завдання давалися важко; червоний — мені потрібна була допомога.

2. Домашнє завдання.

Скласти кілька запитань персонажам оповідання.

Урок 86. Ірина Андріївська «Якщо когось приручив...». Складання продовження оповідання.

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Ірини Андріївської «Якщо когось приручив...»; вчити виділяти у тексті головне, визначати риси характеру персонажів, давати оцінку вчинкам персонажів; удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів; збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бережливе ставлення до природи, повагу до старших.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. *Емоційне налаштування.*

2. *Мотивація навчальної діяльності.*

II. Основна частина.

1. *Робота над оповіданням Ірини Андріївської «Якщо когось приручив...».*

- Щоденні 5. Читаю для себе.

Учні самостійно читають текст, заповнюють «Картку читача» (див. зразок на схемі).

— Поставте запитання автору оповідання.

— Поставте запитання мені.

- Робота у групах. Кожна група має один з капелюшків де Боно.

У французького письменника Антуана де Сент-Екзюпері в одному із творів є цитата: «Ми відповідаємо за тих, кого приручили»

— Спробуйте довести, що і Лука, і пан Максим вчинили правильно стосовно Рекса. Або навпаки, чиї вчинки ви засуджуєте.

- Щоденні 5. Читаю для когось.

Робота в парах. Учні читають текст почергово по одному абзацу.

- Щоденні 5. Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «Відкрита трибуна».

— Чи можна дружити з дорослими людьми? З тваринами?

— Що для вас означає слово «дружба»?

- Виконання завдань, поданих після частини оповідання на с. 114.

2. *Розвиток зв'язного мовлення.*

Щоденні 5. Висловлююся за змістом прочитаного.

Вправа «Мікрофон».

Складання продовження до оповідання.

3. *Робота з ілюстрацією (с. 113). Вхідження у малюнок.*

— Розгляньте ілюстрацію. Яку частину тексту проілюстрували художники? Зачитайте.

— Де на малюнку ви? Розкажіть про свої відчуття. Як би ви доповнили ілюстрацію?

III. Заключна частина.

1. *Рефлексія. Вправа «Квітка засвоєння».*

Учні прикріплюють на дошці пелюстки квітки:

Зелені — все зрозуміло;

Сині — майже все зрозуміло;

Жовті — зрозуміло наполовину;

Оранжеві — дещо зрозуміло;

Червоні — нічого не зрозуміло.

2. *Домашнє завдання.*

Переказувати оповідання близько до тексту.

Картка читача		
Я прочитав/прочитала	☆ вірш	☆ казку
		☆ оповідання
Автор/авторка твору _____		
Назва твору _____		
Персонажі твору _____		
Моє запитання персонажу _____		
		
		

Урок 87. Урок позакласного читання «Природа потребує допомоги».

Мета. Розширювати знання учнів про глобальні проблеми, які шкодять навколишньому природному середовищу; удосконалювати навички виразного, швидкого читання, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати вміння виділяти у текстах головну думку, критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати екологічну поведінку та культуру.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Емоційне налаштування.****2. Мотивація навчальної діяльності.**

— Здається, немає людини, яка б не розуміла, що природа навколо нас перебуває в небезпеці. Щодня тонни сміття, викиди газів в атмосферу наносять їй все більшої та більшої шкоди. Сьогодні ми спробуємо з вами окреслити шляхи, якими можемо ми допомогти природі.

II. Основна частина.**1. Перегляд відеоролика.**

Учитель пропонує переглянути відеоролик «Чому природа потребує охорони» за посиланням.

<https://www.youtube.com/watch?v=KcEjrCX6A98>

2. Робота з виставкою книг

- Діти, зверніть увагу на книги, які стоять перед вами. Про що ці книги?
- Чому ви так вважаєте?
- Чи хтось із вас читав якусь із цих книг?
- Яка книжка вам сподобалася?
- Хто її автор?
- У книжці один твір чи декілька
- Чи є ілюстрації? Хто художник?

3. Опрацювання нових творів.

Робота у групах.

Учні обмінюються книгами, знайомляться з новими віршами та оповіданнями.

4. Читання казки Марії Солтис-Смирнової «Батарєчка».(додаток)

- Вправа «Кубування».

Кожна група має куб, на гранях якого записано:

Назва твору та прізвище автора / авторки.

Жанр твору.

Тема твору.

Під час читання я уявляв / уявляла...

Головна думка твору.

Я намалював би / намалювала б...

4. Досліджуємо.

— Створіть власний плакат чи буклет на природоохоронну тематику.

III. Заключна частина.**1. Рефлексійна вправа «Подумай і скажи».**

— Які враження від уроку? Що нового ви дізналися? Де можна застосувати ці знання?

2. Домашнє завдання.

Тема наступного уроку позакласного читання «Сторінками фантастичних творів».

— Звісно!

Мишка почала крутити Батареечку перед собою. У тої аж голова закрутилась.

Але вона нічого не говорила — треба було потрапити до магазину.

Котитися довго не довелося — один довгий спуск, один поворот і:

— Точно магазин! Стільки смачних запахів!

Мандрівники спочатку зупинилися перепочити. Хвостатий провідник сів біля батарейки, поки вона роздивлялася довкола.

Трохи перепочивши, мишеня полізло догори. Там у вітрині на підносах лежали розкладені тістечка, а далі на полицях печиво у ящикках і цукерки.

Відразу зашелестіли папірці і почулося хрустіння.

Раптом сіроманка зупинилась:

— А для чого ти шукала магазин?

— Тут має бути ємкість з використаними батарейками.

— Зараз гляну біля каси.

І мишеня подріботіло кудись вбік.

«Клац-клац!» — застукали кнопки, коли воно вибиралося вгору.

— Тут нема! Треба тобі далі шукати. Але я вже не допоможу.

Батареечка покрутилась в один бік, інший і покотилась до входу.

У дверях було велике вікно, через яке до магазину заглядало сонце.

Спочатку батарейці сподобалося грітись у променях.

Але ось з її шийки впала маленька масляниста краплинка.

Під дверима в щілинці показала мурашка. Вона забігла до магазину і помчала до Батареечки:

— Ти хто така? Вчора тебе тут не було. Ой!

Крихітка потрапила у малесеньку калюжу, послизнулась і впала.

Але вибратися звідти не вдавалось.

Мурашка врешті-решт сіла:

— Щось мені зле. Голова крутиться.

Кругла мандрівниця задумалась: «Мабуть, це через мене. Я не хочу, щоб хтось хворів з моєї вини. Треба швидше знайти магазин з контейнером.»

Якраз відчинилися двері. На порозі стояла рожевошока тітонька у блакитній сукенці. Її русяве волосся ховалося під косинкою. А за руку тримав блакитноокий хлопчик.

— Мамо! Глянь! Батарейка!

— Як вона тут опинилась? Треба її в пункт здачі віднести.

Вони підняли малу мандрівницю. Хлопчик закинув її до правої кишені штанців — «кишені знахідок».

І пішли з крамниці.

На вулиці було так шумно, як і тоді, коли Батареечку вперше несли з магазину.

Та цього разу вона була така втомлена, що дрімала по дорозі.

Ось десь поруч відчинилися двері.

Хлопчик зупинився і почав діставати з кишені два гудзика, ключик, крихітну машинку.

— А ось і вона, — сказав він, тримаючи в теплих пальчиках останню знахідку.

— Молодець, — похвалила мама, коли малюк кинув батарейку до прозорого контейнера.

«Добралась,» — подумала Батареечка. І раділа тому, що не принесе нікому шкоди.

Джерело: <https://web.archive.org/web/20220202102237/https://kazka.in/fairytails/mariya-soltys-smyrnova/batarejechka.html>

Урок 88. Олег Погинайко «Про що співають птахи?». Дослідження медіа «Весняний спів птахів». Добір рубрик для лепбукка.

Мета. Продовжити роботу над оповіданням Олега Погинайка «Про що співають птахи?»; вчити виділяти у тексті головне, удосконалювати навички свідомого, виразного читання прозових творів, збагачувати словниковий запас учнів. Розвивати критичне мислення, творчі здібності, зв'язне мовлення. Виховувати бажання берегти природу, вивчати її.

Перебіг уроку

I. Вступна частина.

1. Емоційне налаштування.

2. Актуалізація опорних знань. Повідомлення теми уроку.

— Чи доводилось вам слухати спів пташок? Розкажіть про свої відчуття. Чи вмієте ви розрізнити спів різних птахів один від одного?

— Зіскануйте QR-код, послухайте весняний спів птахів.

II. Основна частина.

1. Робота над оповіданням Олега Погинайка «Про що співають птахи?» (с.114-116).

- Щоденні 5. Читаю для себе.

Учні читають оповідання самостійно.

— Чому Марійка вирішила, що опинилась в казці?

— Що їй розказав батько?

- Виконання завдань, поданих після оповідання на с. 116.
- Робота у групах. Дискусійна сітка Елвермана або «павутинка» дискусії.

Так	Проблема	Ні
Так, ...	Чи вважаєш ти, що найбільшою радістю для птахів є життя та воля?	Ні, ...
Висновок		

- Читання в особах уривка оповідання, в якому відбувається розмова дівчинки з батьком.

2. Театралізація.

Робота у групах.

— Виберіть уривок оповідання. Обговоріть, як його театралізувати. Придумайте ще одного персонажа і вставте його у сюжет вистави.

3. Удосконалення навичок читання.

- Вправа «Розвідники».
- Скільки абзаців у тексті?
- Скільки окличних речень?
- Щоденні 5. Висловлююся за змістом прочитаного.

Розвиток зв'язного мовлення.

- Вправа «Мікрофон».
- Чи траплялося із вами щось подібне? Розкажіть.

III. Заключна частина.

1. Рефлексія.

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

Вправа «Доповни речення».

- мене зацікавило...
- для мене сьогодні важливим було...
- було важко...
- сьогодні я зрозумів / зрозуміла...

2. Домашнє завдання.

Переказати оповідання від імені Марійки.

Урок 89. Діагностична робота. Навичка читання вголос (усно).

Мета. Перевірити рівень сформованості навички читання вголос (усно), розширити словниковий запас учнів; розвивати творчу уяву, фантазію учнів, монологічне мовлення, мислення; виховувати самостійність, наполегливість.

Перебіг уроку**I. Вступна частина.****1. Вправа «Очікування».**

— Розкажіть, що ви очікуєте від сьогоднішнього уроку.

II. Основна частина.**1. Повідомлення теми і мети уроку.****2. Проведення контрольної роботи. Навичка читання вголос (усно)*.****III. Заключна частина.****1. Рефлексія.**

— Чи справдилися ваші очікування від уроку?

— Чи усі завдання виконали?

— Які завдання були простими? Виконання яких завдань викликало труднощі?

— Як можна використовувати отримані на уроці знання в майбутньому?

— Чи сподобався вам урок?

*** Робота виконується за посібником:**

Читання: діагностичні роботи. 4 клас/А.Савчук, Г.Сапун – Тернопіль: Підручники і посібники, 2021. – 56 с.